

ИСАЙ ГЕОРГИЕВЪ

агрономъ, директоръ държавното
депо за добитъкъ край с. Кнежа.

III
6346

ИЗСЛЕДВАНИЯ

върху

КОНДИЦИЯТА И ПРОМЪННІТЪ

въ

ЖИВОТО ТЕГЛО НА СВИНЕТЪ-МАЙКИ
ПРЕЗЪ КЪРМЯЩИЯ ПЕРИОДЪ

1 * 9 * 3 * 8

ПЕЧАТНИЦА ВЛ. ПЪРШОРОВЪ — ВРАЦА

ИСАЙ ГЕОРГИЕВЪ

агрономъ, директоръ държавното
депо за добитъкъ край с. Кнежа.

Р. Де. Кнеж
И. Георгиев
26.11.44

ИЗСЛЕДВАНИЯ

върху

КОНДИЦИЯТА И ПРОМЪНИТЪ

въ

ЖИВОТО ТЕГЛО НА СВИНЕТЪ-МАЙКИ
ПРЕЗЪ КЪРМЯЩИЯ ПЕРИОДЪ

1 * 9 * 3 * 8

III 6346

III 224-2

уточняване
да се четат
вместо вариационния да се четат VI-VII.
VI-VI да се четат VI-VII.
На стр. 5, 7, 12 и 22 при съответни редове 5, 7, 12 и 22 вместо вариационния да се четат VI-VII.
да се четат-уточняване, а на стр. 8, редъ 2, вместо вариационния да се четат VI-VII.
корелационна. На стр. 19, редъ 22, вместо вариационния да се четат VI-VII.

2.665
1941
ВСИ „В. Коларов“
Централна библиотека
ПЛОВДИВ

ПРЕДГОВОРЪ.

Настоящите изследвания засягат два технически въпроса, свързани с разплодната дейност на свинетъ презъ кърмещия периодъ, а именно: въпросътъ за тѣлесното състояние (развѣдната кондиция) преди опрасването и този за промѣнитъ, които ставатъ въ теглото на свинетъ презъ кърмещия периодъ.

Тѣзи два въпроса интересуватъ развѣдчика свиневѣдъ и винаги изпъкватъ на практика при развѣдната работа, тъй като тѣлесното състояние за свинетъ има много по-голямо значение за стойността на развѣднитъ имъ качества отколкото при другитъ домашни животни.

Производителнитъ качества на свинетъ се много лесно повлияватъ отъ тѣлесното състояние (начина на храненето) — главно поради високата угоителна способностъ на сжщитъ. Това може да бжде причина само въ продължение на нѣколко седмици свинетъ да станатъ негодни като разплодни животни или тѣхнитъ развѣдни качества да бждатъ погрѣшно преценени.

За това именно разработихме събранитъ отъ контролата върху производителнитъ качества на свинетъ цифрови данни, засягащи тѣзи два въпроси. Чрезъ уясняването на последнитъ се получаватъ указания за храненето и за развѣднитъ моменти на свинетъ презъ кърмещия периодъ.

Настоящите изследвания сж отъ 666 случая и обхващатъ контролнитъ години отъ 1929 до 1937 включително.

Развѣдна кондиция на кърмящитѣ свине-майки.

Правилното хранене на свинетѣ презъ периода на бременността е отъ голѣмо значение, както за ембрионалното развитие на плода и бждещата млѣчна продуктивна способностъ на свинетѣ, така сѣщо и за продължителността на тѣхната разплодна служба — разбира се дотолкова, доколкото тѣзи качества се влияятъ отъ храненето.

Съ правилното хранене на свинетѣ презъ периода на бременността се цели да се подготви тѣлесното състояние на сѣщитѣ за предстоящия доста изтощителенъ и продължителенъ кърмещъ периодъ.

Подготвеното тѣлесно състояние на свинетѣ за опрасване и за автоматически следващия кърмещъ периодъ, трѣбва да граничи съ нормата на подѣ срѣдната угойливостъ. При тази норма за развѣдна кондиция, бременната свиня не изглежда нито много угоена, нито мършава, а е съ достатъчно закрѣглени тѣлесни форми, съ жива и свободна походка.

Съ формирането на подобна заводска кондиция се цели напредналата въ бременността свиня да натрупа до известна степенъ резервни хранителни материали, които, обаче, не бива да стигатъ до степенъ такава, че свинята да се угои и загуби своята пѣргавостъ и бодѣръ видъ. Угоената бременна свиня дава неизравнено прасило съ достатъчно мъртви или нежизнеспособни прасета. Независимо отъ низката ѣ плодовитостъ и трудния родовъ актъ, тя е флегматична и невнимателна. Роденитѣ прасенца тя не може правилно и напълно да откѣрми, защото е съ понижена млѣчна продуктивностъ. Често се случва въ пѣрвитѣ два-три дни следъ опрасването загоенитѣ свине да задѣржатъ млѣкото си и прасенцата да умратъ отъ гладъ, ако не се предприеме активно масажирание на вимето. Не е изключение бозайничетата на затлѣстѣлитѣ кърмещи свине-майки да страдатъ отъ злокачествена диария (още въ пѣрвитѣ дни на своя животъ) и да станатъ негодни за по-нататѣшно доходно използване.

Очертаното по-горе тѣлесно състояние на бременнитѣ и на-скоро опрасенитѣ свине-майки, може да се представи съ величината на следнитѣ цифрени показатели (таблица № 1), получени като резултатъ отъ изследванията ни върху свинетѣ отъ развѣдното стадо на депото въ с. Кнежа.

Казахме още въ самото начало, че въ тѣлото на бременната свиня трѣбва да се натрупатъ хранителни резерви. Това става главно презъ последния периодъ отъ бременността (44 дни). Тогава обикновенно храненето се засилва поради нарасналитѣ нужди на майката отъ хранителни материали, необходими за бързо развиващия се плодъ. Увеличеното хранене трѣбва да стане предимно съ храни богати на бѣлгѣкъ за да се благоприятствува отслоението на мускулно вещество и се внесе градивенъ материалъ за нарастващия плодъ.

Таблица № 1

за показателитъ на животъ тегла характеризиращи развѣдната кондиция:

Брой на майкитѣ	Прасило по редъ	Живо тегло при заплъждането	Живо тегло въ кгр.	
			Преди опрасването	Следъ опрасването
84	1	123 ^{·5} ± 1·17, G = ± 10·79	175 ^{·0} ± 1·30, G = ± 11·95	160 ^{·0} ± 1·32, G = ± 12·13
71	2	137 ^{·5} ± 1·63, G = ± 13·79	190 ^{·0} ± 1·40, G = ± 11·88	171 ^{·0} ± 1·34, G = ± 11·32
53	3	150 ^{·5} ± 1·56, G = ± 11·39	197 ^{·5} ± 2·07, G = ± 15·08	182 ^{·5} ± 2·19, G = ± 15·96
46	4	167 ^{·5} ± 2·11, G = ± 14·34	220 ^{·0} ± 2·10, G = ± 14·26	204 ^{·0} ± 2·13, G = ± 14·48
36	5	173 ^{·5} ± 2·18, G = ± 13·13	218 ^{·5} ± 3·34, G = ± 20·08	202 ^{·5} ± 3·13, G = ± 18·81

По какъвъ начинъ технически трѣбва да се развие — увеличи живото тегло на свинетѣ презъ бременния периодъ, може да се види отъ цифренитѣ данни на следната таблица № 2, получени като резултатъ отъ изследванията ни върху свинетѣ отъ развѣдното стадо на Депото.

Таблица № 2

за приръста на свинетѣ презъ бременния периодъ.

Прасило подь редь	Случаи	Приръстъ				Общо за цѣлия бремененъ периодъ кгр.
		Презъ първия пе- риодъ на бремен. (70 дни)		Презъ втория пе- риодъ на бремен. (44 дни)		
		общо	срѣдно дневно	общо	срѣдно дневно	
		кгр.	кгр.	кгр.	кгр.	
1	84	23 ^{·0}	0·238	28 ^{·5}	0·648	51 ^{·5} ± 1·54, G = ± 14·12
2	71	18 ^{·5}	0·264	34 ^{·0}	0·772	52 ^{·5} ± 1·46, G = ± 12·32
3	53	18 ^{·0}	0·257	29 ^{·0}	0·659	47 ^{·0} ± 2·02, G = ± 14·72
4	46	21 ^{·0}	0·300	31 ^{·0}	0·715	52 ^{·5} ± 1·69, G = ± 11·52
5	36	19 ^{·0}	0·271	26 ^{·0}	0·590	45 ^{·0} ± 1·31, G = ± 7·86
Срѣдно		19·9	0·284	29·8	0·700	49·300
Закржг.		20-21	0·29-0·300	30-31	0·700	50-52

Величината на живото тегло и приръста, които даватъ изразъ на описаната развѣдна кондиция, зависи преди всичко отъ възрастта (прасилото по редъ), тѣлесното развитие и отъ величината на фьоталната производителностъ (теглото на цѣлото прасило). По тѣзи именно причини цифренитѣ показатели иматъ само относителна стойностъ и могатъ да служатъ като ориентиращо и ржководно начало за формиране на описаната развѣдна кондиция.

Въпросната развѣдна кондиция, практически е получена като

свинетѣ сж хранени съ разнообразни хранителни смѣси, къмъ които е давано допълнително люцерново сѣно или паша на воля, състояща се отъ люцерна, суданка и фиева смѣсь.

За бременнитѣ свине отъ редица години въ Депото се употребяватъ предимно следнитѣ хранителни смѣси (въ % та *).

За свине въ начална бременность							За свине въ крайна бременность						
Дажба	царевица	ечмикъ	овесъ	трици	кюспе	Съдържание въ 100 кгр.	Дажба	царевица	ечмикъ	овесъ	трици	кюспе	Съдържание въ 100 кгр.
						смилаемъ бѣлт.							смилаемъ бѣлт.
						скроб. ед.							скроб. ед.
I	45	20	—	25	10	9·765	I	35	30	—	20	15	10·735
II	45	25	—	18	12	9·973	II	35	35	—	15	15	10·535
III	45	20	—	20	15	10·785	III	40	25	—	25	10	9·740
IV	45	5	5	30	15	11·24	IV	40	30	—	15	15	10·560
V	40	20	—	30	10	9·94							71·720

Отъ горнитѣ хранителни смѣси въ зависимостъ отъ бременността, живото тегло, състоянието на пашата, сезона и това дали се дава или не люцерново сѣно, дневното количество на глава се е движило въ най-широки граници. Така, презъ зимата, дневната дажба, на заплъдени свине се е състояла отъ 1·3 — 1·4 — 1·8 кгр. концентрирана храна и 1·3 до 1 кгр. люцерново сѣно. Когато на свинетѣ не се дава сѣно, количеството на концентрираната храна достига отъ 2 до 2·8 кгр., а въ известни случаи и повече, въ зависимостъ отъ живото тегло на свинетѣ. Презъ пазбищния сезонъ количеството на допълнителната концентрирана храна е въ зависимостъ отъ качеството на пашата, степенъта на бременността, тѣлесното състояние и пр. Обикновено то достига до 1 — 1·5 кгр. При опредѣляне дневното количество концентриранъ фуражъ преследвано е да се гарантира повече отъ необходимия минимумъ бѣлткъ, като се е имало предвидъ и този, който набиратъ и отъ другитѣ фуражи (паша и сѣно). Колкото се отнася до скробѣлната стойностъ, давано е винаги по-малко отъ предвидената по нормитѣ.

Че действително установената развѣдна кондиция, съобразно тѣлесното развитие на свинетѣ, характеризирани като състояние на подсрѣдна угойливостъ и изразена чрезъ цифренитѣ показатели въ табл. № 1, е най-целесъобразна и подходяща за разплъдни свине, се потвърждава отъ изследванията ни въ това направление. Така, установи се, че заплъдяемостъта на свинетѣ е доста висока. Това се вижда отъ таблица № 14.

Вариационно-статистичнитѣ изследвания относно зависимостъта между теглото (тѣлесното състояние) при заплъждането и плодови-

*) Въ тѣзи хранителни смѣси, както и за кърмачитѣ свине-майки ечимика и овеса сж застъпени нарочно въ малки количества, а царевицата, трицитѣ и кюспето въ по-големо количество, защото това сж храни, които обилно се намиратъ въ всѣко стопанство.

тостъта потвърждават годността на това тълесно състояние — респективно показателитъ за него. За това говори величината на вариационния коефициент между тѣзи два изследвани фактори. Той е съ незначителна стойност, почти равенъ на нула $+0.005$. Обстоятелство, което показва, че зависимостъ между изследванитъ фактори не съществува. Плодовитостъта значи не е повлияна отъ величината на теглото (тълесното състояние) при заплождането.

Вариационно-статистичнитъ изследвания показватъ, че тълесното състояние, изразено чрезъ показателитъ за жититъ тегла преди опрасването, гарантира лесенъ родовъ актъ, ако за това се сѣди по броя на живо и мъртвородени прасета. (За което сѣ отъ значение и др. фактори и причини). Корелационниятъ коефициентъ за живото тегло преди опрасването и броя на мъртвороденитъ прасета е равенъ сѣщо така почти на нула — плусъ 0.009 . Срѣдниятъ $\%$ на мъртвороденитъ прасета е около 6% . При това 62.8% отъ прасилата сѣ имали само живородени прасета, а 37.8% сѣ били съ живо и мъртвородени прасета.

Случаитъ на трудно раждане, налагащи външно вмешателство сѣ били изключителна рѣдкостъ.

Дадената величина въ таблица № 2 за приръста презъ бременния периодъ, една частъ отъ които представлява натрупанъ хранителенъ резервъ, отсложенъ въ тѣлото на свинята подъ форма на мускули, тлъстини и др., а друга — плодъ, ложе, течности и пр., е сѣщо така подходяща. За това говорятъ тукъ посоченитъ величини на корелационнитъ коефициенти. Така, този между общия приръстъ презъ бременния периодъ и плодовитостъта е равенъ почти на нула — 0.001 , а този между общия приръстъ и броя на мъртвороденитъ прасета е равенъ на — 0.02 . Това не показва друго освенъ, че въ тѣзи граници на общия приръстъ и въпроснитъ качества не съществува зависимостъ.

Трѣбва да отбележимъ, че раждане на нежизнеспособни прасета е изключителна рѣдкостъ.

Отъ друга страна тълесното състояние следъ опрасването, изразено съ диферентитъ показатели въ таблица № 1, е гарантирало добра млѣчна производителностъ на свинетъ, т. е. не е попречило на млѣчната жлеза да развие своята функция. За това може да се сѣди по величината на седмичния приръстъ на прасенцата презъ първитъ седмици отъ кърмачния периодъ. Даннитъ на следната таблица показватъ това.

Таблица за срѣдния седмиченъ приръстъ на прасетата — бозайничета.

Брой на контролирани свине	Първа седмица срѣденъ седмиченъ приръстъ	Втора седмица срѣденъ седмиченъ приръстъ	Трета седмица срѣденъ седмиченъ приръстъ
92	1.173	1.224	1.119
80	0.997	1.137	1.099
47	0.943	0.985	1.076
35	1.064	1.185	1.183
24	0.905	0.962	1.044

Наблюденията отъ друга страна сѣ показали, че всички свине следъ опрасването си сѣ имали достатъчно млѣко.

Формираното тълесно състояние преди опрасването е гарантирало достатъчно сила и издържливостъ на свинетъ за да могатъ да издържатъ тежкия и продължителенъ кърмачъ периодъ. Това показватъ даннитъ отъ таблицитъ, дадени на края, въ който сѣ посочени броя на отглежданитъ прасета отъ свине презъ кърмачия периодъ. За това говори и факта, че само нѣколко свине отъ всички изследвани не можеха да издържатъ тежкия конкурсъ отъ 70 дни кърмачъ периодъ.

За да се прецени правилно значението и необходимостъта отъ едно по добро тълесно състояние за кърмачитъ свине-майки ще приведемъ нѣкой данни за млѣчната продукция на сѣжитъ. Трѣбва да отбележимъ предварително, че въ литературата сведенията по този въпросъ сѣ доста осѣждни. Независимо отъ това тѣ говорятъ за една много низка млѣчностъ: 1.5 до 3.5 кгр., което не отговаря на действителната такава. По-новитъ изследвания на проф. М. Ф. Гаасъ показватъ, че млѣчностъта на свинетъ е много по-висока отъ колкото се приема обикновенно. Данитъ отъ следната таблица № 3 показватъ това.

Таблица № 3

Начинъ на хранене	Количество на изследванитъ майки	Срѣдна дневна млѣчностъ за първитъ 30 дни	Общо количество за първитъ 30 дни	Срѣдна млѣчностъ за вторитъ 30 дни	Общо количество	Общо количество за 60 дни	Срѣдно дневно за 60 дни
1. Силно	15	5.11	153.3	4.08	122.4	275.7	4.595
2. Умѣр.	20	4.20	126.0	3.38	101.4	227.4	3.783
Срѣдно	43	4.66	139.65	3.73	111.9	251.55	4.189

Сѣщиятъ авторъ приема като крайна граница за дневната млѣчностъ на свинята отъ 1 до 11 кгр. (агрономътъ Хр. Пенчевъ — завода „Клементина“ е намѣрилъ по опитенъ пѣтъ срѣдна дневна млѣчностъ отъ 4—5.2 кгр. — кн. 7. 1930 г. на сп. „Землед. скотов“).

Отъ изследванията на М. Ф. Гаасъ върху 41 кърмачи свине се е получило следното разпредѣление на майкитъ споредъ тѣхната млѣчностъ:

Срѣдна дневна	надъ срѣдно						
Млѣчностъ за 60 дни отъ	2—3	3—4	4—5	5—6	6	4.2	
Брой на майкитъ	4	18	13	4	2	41	

Къмъ тѣзи по-нови данни трѣбва да прибавимъ и факта, че млѣкото на свинята въ сравнение съ другитъ млѣка има висока ка-

лориметрична стойност, т. е. процентното съдържание на отдѣлните хранителни вещества е много по-високо. Данните от следната таблица № 4 показват това:

Таблица № 4

за състава на различните животински млѣка

Съдържание на сви- леми хранителни вещества	Свинско млѣко по			Краве	Овче	Козо	Бивол.
	Carlyle	Kellner	Hammersten	По проф. Кантардниева			
Вода	80.50	83.70	82.57	87.89	81.5	87.30	82.3
Сухи вещ.	19.50	16.30	17.62	—	—	—	—
Тлъстии	6.89	6.40	6.09	2.7.4	7.0	3.60	7.70
Бѣлтѣци	6.04	5.70	6.44	2.7.3.8	5.6	4.00	4.8
Захари	5.64	3.40	4.04	4.5	5.0	4.3	4.4
Пепелъ	0.99	0.90	1.01	0.7.0.8	0.9	0.8	0.8

Натрупаният хранителен резерв въ тѣлото на бременните свине, било въ форма на мускулна тъканъ или тлъстии, се активно използва презъ първите седмици отъ кърмещия периодъ, за което говори бързото спадане тѣлото на свинетъ презъ това време на кърмещия периодъ. Това бързо спадане въ тѣлото на свинетъ, което е именно изразъ за използване резервните материали, е свързано съ усилената млѣчна продукция, която постепенно се увеличава до къмъ четвъртата седмица. Това се вижда и отъ изследванията на В. В. Боровски. Въ таблица № 5, която нагледно илюстрира хода на лактацията презъ цѣлия кърмещъ периодъ, сж дадени резултатите отъ тия изследвания.

Таблица № 5

за хода на лактацията презъ кърмещия периодъ

День на лак- тацията	1	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
Количество Млѣко въ кг. на день Сжщо въ %	2,062 100.0	2,746 133.0	3,268 158.5	3,761 182.4	4,079 197.8	4,100 198.8	3,802 184.5	3,586 173.9	3,448 167.2	3,422 165.9	2,986 144.8	2,651 128.5	2,166 105

Колебанието на отдѣлните хранителни вещества въ млѣкото на свинята дадено отъ сжщия авторъ по петидневие е следното:

Таблица № 6

за състава на млѣкото презъ кърмещия периодъ

Съставни части на млѣкото (въ %)	По пет днѣвие													Средно
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. Тлъстии	6.5	7.8	6.1	6.5	6.4	6.3	6.1	6.4	6.5	6.5	6.3	6.4	6.2	6.5
2. Бѣлт. вещ.	6.9	5.4	5.5	5.3	5.4	5.4	5.4	6.4	6.5	6.3	—	—	—	5.6
3. Захаръ	3.7	3.6	4.7	4.7	4.8	4.7	4.4	4.3	3.7	4.1	4.4	5.2	5.0	4.4
4. Количество минер. вещ.	0.61	0.85	0.93	0.92	0.94	0.95	0.99	1.07	1.13	1.07	1.09	1.09	1.16	0.98

Боровски е изследвалъ и съдържанието на коластрата на свинетъ. Резултатите отъ тѣзи изследвания сж следните:

Таблица № 7

Първо млѣко		Следъ 24 часа		Следъ 2 дни		Следъ 3 дни		Следъ 4 дни	
тлъстии	бѣлтѣци	тлъстии	бѣлтѣци	тлъстии	бѣлтѣци	тлъстии	бѣлтѣци	тлъстии	бѣлтѣци
4.7	12.2	7.2	11.8	8.7	7.4	9.7	8.—	7.1	5.6

Независимо отъ всички тѣзи факти, засѣгащи високата млѣчна производителностъ, поддържането на бременните свине въ заводско тѣлесно състояние се налага и отъ факта, че кърмещия периодъ на сжщитѣ е доста изтощителенъ и продължителенъ (9 — 10 седмици). Презъ този периодъ свинята отглежда сравнително голѣмъ брой прасета, чието общо тѣло при отбиването често пжти надминава живото тѣло на самата нея. Отъ друга страна, въ интереса на правилното хранене е опрасената свиня презъ първата седмица да се храни обикновено по-слабо, което сжщо така причинява спадане на тѣлото.

Изложените до сега съображения въ полза на едно по-високо живо тѣло на свинетъ преди опрасването се потвърждаватъ отъ обстоятелството, че свине, опрасени при ниско живо тѣло, не могатъ да отгледатъ задоволително прасетата си. Често пжти се налага такива свине да се отбиватъ преждевременно или се подлагатъ на специаленъ режимъ на хранене. Не сж изключени случаите, когато такива свине, отглеждайки по-голѣмъ брой прасета, да спаднатъ въ тѣловно отношение до такава степенъ, че да се предизвикатъ сериозни смущения въ нервната система, изразъ на което се явява парализия въ областта на крайниците. Сериозно предупреждение за предстояща поява на паралитични явления трѣбва да се вземе загубата на апетитъ. Отъ друга страна, трѣбва да се има

предвидъ, че да се състави дажба за кърмещи свине-майки е доста трудно, щомъ като не се разполага съ подходящи богати на смилаемъ бѣлткъъ храни. Съ това още повече се утекчава положението на кърмачкитѣ, които, за да поддържатъ своята лактация на подходяща висота, ще трѣбва недоимъкътъ на бѣлткъъ въ дажбата да набавятъ отъ собственото си тѣло — разлагайки мускулната си тъканъ.

Развѣдната кондиция на бременнитѣ и опрасени свине-майки може да бже по-низка отъ нормата на подѣ срѣдната угойливостъ, само въ случай, че за кърмещитѣ свине-майки и прасета — бозайничета е гарантирано богато на бѣлткъъ хранене. Тогава показателитѣ за живитѣ тегла преди опрасване, дадени въ таблица № 1 могатъ да бждатъ по-низки. Въ единия или въ другия случай, въ зависимостъ отъ режима на храненето, теглото на свинетѣ-майки презъ кърмещия периодъ търпи по-голѣмо или по-малко спадане. Макаръ, че последния факторъ, въ случая, нѣма изключително влияние, все пакъ той до голѣма степенъ влияе върху тѣлесното състояние на кърмещитѣ свине.

Сравнително по-високата развѣдна кондиция на свинетѣ отъ Депото, се налагаше поради това, че последното не разполагаше съ достатъчно бѣлтъчни храни, чрезъ които да се поддържа млѣчната продукция и предпази теглото отъ голѣмо спадане. Не бива, обаче, да се схваща, че показателитѣ за живитѣ тегла сж високи. Напротивъ, за тѣлесното развитие на свинетѣ напълно подходатъ. Не е отбелѣзанъ случай, гдето тѣлесното състояние на свинетѣ е бивало причина за труденъ родовъ актъ или понижена млѣчностъ. Независимо отъ всичко казано до сега, като се има предѣ видъ, че теглото на свинетѣ следъ опрасването и презъ кърмещия периодъ търпи намаление, съ което показателтъ за живото тегло спада, а външниятъ видъ на свинетѣ се промѣня (не изглеждатъ толкова закржглени) то ще стане още по-ясно, защо се налага въпросната заводска кондиция преди опрасването.

Спрѣхме се по-обстойно върху кондицията на свинетѣ, защото е отъ голѣмо значение за развѣждането. Така напимѣръ, свинята може да има заложби за висока млѣчностъ, здраве и да е съ качества на добра и грижлива майка. Тѣзи заложби и качества ще останатъ не проявени, ако животното се угои или до голѣма степенъ потиснати и замаскирани, ако остане слабо. По такъвъ начинъ неподходящата развѣдна кондиция може да заблуди и внесе неясностъ върху преценката на продуктивнитѣ качества на свинетѣ.

Промѣни въ живото тегло на свинетѣ презъ кърмещия периодъ.

Следъ всичко казано до тукъ за развѣдната кондиция на свинетѣ-майки, нека да видимъ какви промѣни претърпява теглото на сжщитѣ презъ кърмещия периодъ. За да се установи това, подложиха се на обработка цифрениѣ данни получени отъ контролата върху теглото на кърмещитѣ майки презъ годинитѣ отъ 1929 до 1937 включително. Живитѣ тегла на свинетѣ сж вземани (теглени)

ТАБЛИЦА 8

за промѣна въ живото тегло въ кгр. на свинетѣ-майки презъ кърмѣния периодъ за контролни години 1929 до 1937 включително.

ПРАСИЛА	Случай	Живо тегло		Брой на роденитѣ живи прасета	I седмица			II седмица			III седмица			IV седмица			V седмица			VI седмица			VII седмица			VIII седмица			IX седмица			X седмица		
		Преди опрасване	Следъ опрасване		Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета	Живо тегло	Намаление или увеличение	Брой на прасета			
1929 / 932 г.																																		
Първо	86	175.5	159	8.941	154	—5.0	8.325	150	— 4.0	7.871	148	—2 0	7.435	145	— 3.0	7.047	143	—2.0	6.820	141	—2.0	6.642	139	—2 0	6.493	138.0	—1.0	6.333	139	+ 1.0	6.298	140	+ 1.0	6.172
Второ	79	188.0	170	9.935	165	—5.0	8.973	161	— 4.0	8.539	158	—3.0	8.263	155	— 3.0	7.960	154	—1.0	7.575	153	—1.0	7.350	153	± 0 0	7.301	152.0	—1.0	7.261	152	± 0.0	7.245	151	—1.0	7.236
Трето	49	196.0	181	9.085	176	— 5.0	8.458	172	— 4.0	8.000	173	+ 1.0	7.659	169	— 4.0	7.260	169	± 0	7.043	168	—1.0	6.826	169	+ 1.0	6.673	168.0	—1.0	6.584	169	+ 1.0	6.511	166	—3 0	6.113
Четвърто . .	32	214.0	197	10.064	190	—7.0	8.812	185	— 5.0	7.806	183	—2.0	7.343	182	— 1.0	6.968	180	—2.0	6.875	179	—1 0	6.718	178	—1.0	6.548	177.0	—1.0	6.461	178	+ 1.0	6.428	177	—1.0	6.418
	246			9.431			8.64			8.099			7.729			7.362			7.114			6.911			6.854			6.693			6.668			6.519
1933/934 г.																																		
Първо	16	183.0	166	9.310	—	—	—	155	—11.0	8.076	—	—	—	148	— 7 0	7.750	—	—	—	144	—4.0	7.000	—	—	—	141.0	—3.0	6.875	—	—	—	139	—2.0	6.875
Второ	40	211 0	191	9.976	—	—	—	183	— 8.0	8.944	—	—	—	175	— 8.0	8.441	—	—	—	171	—4.0	7.941	—	—	—	169 0	—2.0	7.807	—	—	—	167	—2.0	7.685
Трето	35	213.0	196	10.232	—	—	—	186	—10.0	8.787	—	—	—	180	— 6.0	7.466	—	—	—	178	—2.0	7.393	—	—	—	177.0	—1.0	7.272	—	—	—	174	—3.0	7.157
Четвърто . .	27	2.2.0	215	8.904	—	—	—	205	—10.0	8.222	—	—	—	201	— 4.0	7.565	—	—	—	198	—3.0	7.142	—	—	—	196.0	—2.0	6.756	—	—	—	—	—	6.692
Отъ V — X .	40	246.0	228	9.455	—	—	—	217	—11.0	8.763	—	—	—	211	— 6.0	7.894	—	—	—	207	—4.0	7.200	—	—	—	204.0	—3 0	7.167	—	—	—	203	—1.0	7.147
	158			9.455						8.653						7.845						7.425						7.333						7.291
1935 г.	62	231.0	214	9.596	—	—	—	204	—10.0	8.114	—	—	—	198	— 6.0	7.950	—	—	—	193	—5.0	7.850	—	—	—	190.0	—3.0	7.639	—	—	—	189	—1.0	7.600
Прол. прасил. 936	62	211.0	194	9.419	—	—	—	186	— 8.0	8.467	—	—	—	180	— 6 0	8.274	—	—	—	174	—6 0	7.983	—	—	—	171 0	—3.0	7.403	—	—	—	168	—3.0	7.403
Есенно „ „	33	208.0	191	9.06	—	—	—	188	— 3.0	7.636	—	—	—	184	— 4.0	7.454	—	—	—	183	—3 0	7.181	—	—	—	182.0	—1.0	6.980	—	—	—	197	—3.0	6.906
Прасила 1937 .	105	226.0	209	9.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	199	—10 0	8.11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	194	—5 0	7.750	

винаги сутринъ преди да бждат тѣ нахранени или напоени. Теглото следъ опрасването е вземано или въ деня на опрасването или на следния день сутринъта. Контролното теглене е извършвано съ точностъ до половинъ кгр.¹⁾, а изчислената срѣдна аритметична цифра за теглото е закръглявана на цѣло число въ случай, че е получено дробно такова. Теглото на свинетѣ презъ кърмещия периодъ показва изобщо намаление. Не е изключение, обаче, презъ нѣкой отдѣлни седмици да показва и увеличение. Въ този случай за да се изчисли съ колко е намалѣло теглото на свинетѣ презъ кърмещия периодъ, сумата отъ въпросното увеличение е изваждано отъ сумата на показаното намаление презъ цѣлия кърмещъ периодъ.

Резултатитѣ отъ тази обработка сж дадени въ следната таблица, въ която материалътъ е систематизиранъ по прасила:

Нека да разгледаме даннитѣ отъ таблица № 8, които характеризиратъ промѣнитѣ въ теглото на свинетѣ-майки презъ кърмещия периодъ. Даннитѣ показватъ, че главното намаление на последното става до четвъртата седмица отъ кърмещия периодъ; намалението отъ четвъртата седмица до отбиването е по-малко. Нѣщо повече, презъ последнитѣ седмици живото тегло въ известни случаи показва увеличение. Разгледа ли се промѣната въ теглото до четвъртата седмица, ще видимъ, че най-голѣмото намаление се отбелѣзва въ първитѣ две седмици отъ кърмещия периодъ. Това се дължи отъ една страна, че свинетѣ-майки отглеждатъ по голѣмъ брой прасета при постоянно нарастваща млѣчна продукция, а отъ друга страна съ намаленото хранене презъ първата седмица отъ кърмещия периодъ. Следъ четвъртата седмица майката отглежда по-малкъ брой прасета, млѣкото постепенно намалява, а бозайничетата все по-малко очакватъ на майчиното млѣко, като започватъ да приематъ все повече и повече концентрирана храна. Съ това се обяснява още, защо презъ последнитѣ седмици отъ кърмещия периодъ теглото на свинята има не само по-незначително намаление, но и увеличение.

По нагледно тѣзи промѣни могатъ да се видятъ отъ следната таблица № 9.

¹⁾ Гръшка на кантаря и тази на лицето, което е мѣрило.

Таблица № 9
за намаление живото тегло на свинетъ-майки презъ кърмения периодъ

Прасила	Случай	Живо тегло на свинята кгр.				Намаление въ живото тегло кгр.					Брой на отглежданитъ прасета		
		Преди опрасв.	Следъ опрасв.	На IV седмица	На X седмица при отбиване	Следъ опрасването	Отъ I — IV седмица	Отъ IV — X седмица	Отъ I — X седмица	Отъ преди опрасването до следъ отбиването	I седмица	IV седмица	X седмица
Първо 929/932	86	175.0	159.0	145.0	140.0	—16.0	—14.0	—5.0	—19.0	—35.0	7.0	6.1	7.0
Второ "	79	188.0	170.0	155.0	151.0	—18.0	—15.0	—4.0	—19.0	—37.0	7.9	7.2	7.9
Трето "	48	196.0	181.0	169.0	166.0	—15.0	—12.0	—3.0	—15.0	—30.0	7.26	6.1	7.26
Четвърто "	32	214.0	197.0	182.0	177.0	—17.0	—15.0	—5.0	—20.0	—37.0	7.0	6.4	7.0
				срѣдно	срѣдно	17.0 ± 0.33	$G = \pm 4.43$	4.0	18.0 ± 0.65	$G = \pm 9.97$			
Първо 933/934	16	183.0	166.0	148.0	139.0	—17.0	—18.0	—9.0	—27.0	—44.0	7.5	6.8	7.5
Второ "	40	211.0	191.0	175.0	167.0	—20.0	—16.0	—8.0	—24.0	—44.0	8.4	7.8	8.4
Трето "	35	213.0	196.0	180.0	174.0	—17.0	—16.0	—6.0	—22.0	—39.0	7.6	7.1	7.6
Четвърто "	27	232.0	215.0	201.0	196.0	—17.0	—14.0	—5.0	—19.0	—36.0	7.0	6.7	7.0
Отъ V-X "	40	246.0	228.0	211.0	203.0	—18.0	—17.0	—8.0	—25.0	—43.0	7.3	6.8	7.3
				срѣдно	срѣдно	17.5 ± 0.62	$G = \pm 5.34$	7.0	25.0 ± 1.12	$G = \pm 12.96$			
1935	52	231.0	214.0	198.0	189.0	—17.0	—16.0	—9.0	—25.0	42.0 ± 2.21	8.097	7.555	8.097
Пролѣтно 936	62	211.0	194.0	180.0	168.0	—17.0	—14.0	—12.0	—24.0	—43.0	9.414	8.467	9.414
Есенно 936	33	208.0	191.0	184.0	179.0	—17.0	—7.0	—5.0	—12.0	—29.0	9.06	7.454	9.06
Година 937	105	226.0	209.0	199.0	194.0	—17.0	—10.0	—5.0	—15.0	—32.0	9.40	8.11	9.40

Помѣстениятъ въ таблица № 9 величини за намаление теглото на кърмещитъ майки изразени въ проценти даватъ следната картина:

Таблица № 10

за процентното намаление въ живото тегло на свинетъ презъ кърмения периодъ спрѣмо това следъ опрасването.

Година	Прасило	о/с намаление I—X седм.
929/932	Първо	11.9
"	Второ	11.7
"	Трето	8.3
"	Четвърто	10.1
933/934	Първо	16.3
"	Второ	12.5
"	Трето	11.6
"	Четвърто	8.8
"	V—X	10.9
1935	Всички	16.6
1936	Пролѣтно	12.3
"	Есенно	6.0
1937	Всички	7.3

Направи ли се сравнение между величината на прирѣста презъ бременния периодъ (таблица № 1) и тази съ която намаляватъ теглата на свинетъ презъ кърмения периодъ, ще видимъ, че последната представлява почти половината отъ първата. Включи ли се въ това сравнение и величината на намалението следъ опрасването, то отъ прирѣста презъ бременния периодъ остава около една пета (10 кгр.) не загубенъ за свинята. За това, ако се направи друго сравнение между цифрениѣ показатели за теглата на свинетъ при заплъждането (таблица № 1) съ тѣзи при отбиването (таблица № 8), ще видимъ, че последнитъ сж по-високи отъ първитъ, независимо отъ намалението презъ кърмения периодъ. Това, отъ друга страна е резултатъ на тѣлесното нарастване на свинетъ презъ този периодъ.

Видѣхме, че презъ кърмения периодъ теглото на свинетъ търпи по-големо или по-малко намаление. Споменахме още въ началото, че не сж изключени случаитъ, свинетъ да показватъ и увеличение презъ отдѣленитъ седмици на този периодъ. Така, че живото тегло добива колебливъ ходъ, който свършва съ понижението. Цифритъ, които дадохме за намаление теглото презъ кърмения периодъ въ таблица № 9, сж резултатъ отъ разликата между теглата на свинетъ при съответнитъ моменти: преди, следъ опрасването, до четвъртата — до десетата седмица. Въ случая величината на показаното презъ отдѣленитъ седмици (периоди) намаление се замаскира (прави по

малко) отъ увеличенията на теглото. За да се види какво намаление и увеличение по отдѣлно показва теглото на свинетѣ презъ кърмѣщия периодъ, помѣстваме следната таблица, въ която цифритѣ сж закржглени на цѣли числа:

Таблица № 11

за абсолютното намаление и увеличение теглото на свинетѣ презъ кърмѣщия периодъ.

Прасила		Случаи	Намаление		Увеличение	
			отъ I—IV	отъ IV—X	отъ I—IV	отъ IV—X
Първо	1929 1932 год.	86	16 ⁰	11 ⁰	2 ⁰	5 ⁰
Второ	— „ —	76	17 ⁰	10 ⁰	2 ⁰	5 ⁰
Трето	— „ —	48	14 ⁰	9 ⁰	2 ⁰	6 ⁰
Четвърто	— „ —	32	17 ⁰	9 ⁰	2 ⁰	4 ⁰
Първо	1933/1934 год.	16	19 ⁰	10 ⁰	1 ⁰	1 ⁰
Второ	— „ —	40	18 ⁰	12 ⁰	1 ⁰	5 ⁰
Трето	— „ —	36	17 ⁰	9 ⁰	1 ⁰	4 ⁰
Четвърто	— „ —	27	15 ⁰	8 ⁰	1 ⁰	3 ⁰
Отъ V—X	— „ —	40	18 ⁰	10 ⁰	1 ⁰	2 ⁰
Година	1935 год.	52	18 ⁰	16 ⁰	2 ⁰	7 ⁰
Пролѣтно	1936 „	62	18	20	5	9
Есенно	1936 „	33	13	14	7	12
Година	1937 „	105	13	12	5	8

Ако сравнимъ намаленията на теглата, дадени въ тази таблица съ съответната въ таблица № 9, ще видимъ, че тѣ сж значително по-високи отъ тѣхъ. Тѣзи цифри показватъ не само на какви голѣми промѣни е подложено теглото на свинетѣ, но и показватъ колко изтощителенъ за тѣхъ е кърмѣщия периодъ. Не сж рѣдки случаитѣ по-младитѣ свине само за една-две седмици да намалятъ съ повече отъ 25—30 кгр. Всички тѣзи цифри даватъ възможностъ да се схване значението и необходимостта отъ правилно хранене на кърмѣщитѣ майки, за да се предотврати по възможностъ величината на това намаление*).

Величината съ която намалява живото тегло на свинетѣ презъ кърмѣщия периодъ зависи преди всичко отъ режима на храненето, отъ броя на отглежданитѣ прасета и отъ млѣкообразователната способностъ на животното, както и отъ възрастта имъ.

*) Максимално намаление за презъ цѣлия кърмѣщъ периодъ презъ 1936 г. е отбелзано 47⁰ кгр., а презъ 1937 г. е 53⁰ кгр. За миналитѣ години сж отбелзани по високи максимуми.

Излишно е да се подкрепя съ данни, че колкото повече прасета отглежда свинята, толкова по-голѣмо намаление ще претърпи въ тегловно отношение, независимо отъ по-обилното хранене. Безспорно, че намалението ще бжде още по-чувствително ако количеството на храната не се опредѣля въ зависимостъ отъ броя на отглежданитѣ прасета, живото тегло на свинята и пр. Броятъ на прасетата презъ кърмѣщия периодъ не е останалъ постояненъ. Той се намалява. Какъвъ е билъ хода на това намаление може да се види отъ следната таблица № 12:

Таблица № 12

за намаление броя на прасетата презъ кърмѣщия периодъ

ПРАСИЛА	Случаи	Брой на род. живи прасета	С Е Д М И Ц И									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
За прасилата отъ 1929-932 контр. години	246	9-431	8-611	8-099	7-729	7-362	7-717	6-911	6-854	6-693	6-668	6-519
За прасилата отъ 1933-934 контр. години	158	9-455	—	8-614	—	7-826	—	7-526	—	7-320	—	7-300
За прасилата отъ 1935 контр. година	62	9-596	—	8-114	—	7-950	—	7-850	—	7-639	—	7-600
Пролѣтно прасило 1936 г.	62	9-419	—	8-467	—	8-274	—	7-983	—	7-403	—	7-403
Есенно прасило 1936 г.	33	9-060	—	7-636	—	7-454	—	7-181	—	6-980	—	6-906
Прасила 1937 г.	105	9-40	—	—	—	8-11	—	—	—	—	—	7-75

По-нагледно това намаление е представено въ таблица № 13, въ която е дадено процентвъ изразъ на абсолютното намаление:

Даннитѣ отъ горнитѣ таблици показватъ, че най-голѣмо намаление въ броя на отглежданитѣ прасета става до четвъртата седмица. Това се обяснява съ следнитѣ две обстоятелства: първо, съ възприетата практика въ Депото да се премахватъ всички слаборазвиващи се прасета следъ втората или отъ втората до четвъртата седмица, когато ще могатъ да се употребятъ за консумация и второ, че развитието на бозайничетата се влошава обикновено до четвъртата седмична възраст, когато обикновено тѣ се бракуватъ. Трѣбва да се има предвидъ, че намаление броя на прасетата често пжти е било принудително.

Таблица № 13

за процентното намаление на прасетата презъ кърмения периодъ

Контролирани прасила презъ година	Број	Намаление до IV седмица		Намаление отъ IV—X седмица		Намаление до X седмица	
		абсо- лютно	въ %	абсо- лютно	въ %	абсо- лютно	въ %
Отъ 1929-1932	246	2'069	2'192	0'843	0'895	2'912	3'087
Отъ 1933-1934	158	1'629	1'722	0'526	0'557	2'155	2'279
Презъ 1935	62	1'646	1'715	0'350	0'365	1'996	2'080
Пролѣтно 936	62	1'145	1'215	0'871	1'050	2'016	2'265
Есенно 936	33	1'606	1'771	0'548	0'730	2'154	2'501
Прасило 1937	105	1'29	1'370	0'360	0'380	1'65	1'750
Закржгл. срѣдно	666	16	17	0'6	0'7	2'2	2'4

Даннитъ за развитие теглото на кърмещитъ свине-майки, внимателно анализирани въ зависимостъ отъ системата на храненето, броя на отгледанитъ прасета, тѣлесното и здравословно състояние, могатъ да послужатъ като единъ цененъ указателъ за млѣчността на свинетъ.

Приема се обикновенно, че свине-майки, които показватъ увеличение на теглото си сж маломлѣчни. Това, обаче, като правило не може да се приеме. Едно макаръ и съ прекъсване увеличение въ теглото на кърмещитъ свине при влошено развитие на прасилото при еднакви други условия е указание за маломлѣчностъ. Но едно увеличение на теглото при добро развитие на прасилото говори само за обилно хранене. По-скоро може да става отчасти относително сравнение между намаление теглото на майкитъ и величината на общото тегло на прасилото при еднакъвъ брой отгледани прасета. Разбира се, тукъ трѣбва да се има предвидъ скорозрѣлостта на животнитъ, които се подлагатъ на сравнение. Трѣбва да се очаква, че теглото на по-млѣчнитъ майки ще намали повече отъ колкото това на маломлѣчнитъ, а прасилото на първитъ ще бжде по-добро отъ това на вторитъ. Но има случаи, когато при слабо тѣлесно състояние се налага храненето да бжде засилено, като резултатъ отъ което последва увеличение на теглото на свинетъ, безъ обаче, да пострада млѣчността. Хранене при което не се взема подъ внимание живото тегло на свинетъ, броя на прасетата които се кърмятъ, тѣлесното състояние на майкитъ, хранителнитъ срѣдства, отъ които е съставена дажбата и седмицата отъ кърмения периодъ, сжщо така може да предизвика намаление или увеличение въ теглото. Не взематъ ли се подъ внимание тѣзи факти може да се даде различна преценка,

въ зависимостъ отъ промѣната на теглото, за млѣчността на свинетъ. Има случаи, когато свинетъ поради недостатъчно хранене намаляватъ теглото въ продължение на нѣколко седмици, а следъ това като резултатъ отъ последвалото подобро хранене, обратно да увеличаватъ теглото си. Всичко това съвсемъ не показва, че имаме случаи съ маломлѣчни животни. Безспорно е, че онѣзи свине-майки, които използватъ храната повече за увеличение на теглото си, при сравнително незадоволително развитие на прасилото, сж по-маломлѣчни индивиди. Обратно, онѣзи, които поставени при сжщитъ условия намаляватъ теглото си, а прасилото имъ показва добро развитие сж по-млѣчни. Не бива, обаче, когато ще се преценява млѣчността на свинята посрѣдствомъ прасилото да се изпуски изпредвидъ дали последното не е проболедувало отъ диария или нѣкой други условия не сж повлияли отрицателно на неговото развитие (ненавремененно захранване, застоялъ животъ, неподходящо хранене и пр.). За това преценката за млѣчността не може да се гради изключително върху промѣнитъ на теглото за свинетъ-майки или прасилото.

Дадената преценка за млѣчността въ зависимостъ отъ промѣната въ живото тегло на свинетъ-майки презъ кърмения периодъ даватъ указание за условията, които трѣбва да се съблюдаютъ при храненето на сжщитъ. Ясно е, че величината на дневната дажба ще е въ права зависимостъ отъ броя на отгледанитъ прасета, отъ млѣчността на индивида, отъ лактационния периодъ, отъ тѣлесното състояние и живото тегло на свинетъ-майки. Изобщо, свинетъ майки трѣбва да се хранятъ по-добре до VI—VI-седмична възраст на бозайничетата, когато млѣчната продукция е най-висока. Следъ този моментъ храната, особено на угоенитъ свине, трѣбва да се намалява постепенно до отбиването. Слабитъ свине трѣбва да се хранятъ по-силно, а тѣзи намиращи се въ добро тѣлесно състояние — по-слабо. При недостатъчно бѣлткъ въ дневната дажба, необходимо е по-обилно хранене. Презъ пазбищния сезонъ въ зависимостъ отъ качеството на тревния фуражъ, дневната дажба бива по-ниска отъ тази презъ зимата.

Изобщо свинетъ презъ кърмения периодъ се хранятъ усилено. Дневната имъ дажба трѣбва да бжде разнообразна, богата съ бѣлткъ и съ висока скробѣлна стойностъ при сравнително малъкъ обемъ. Това, обаче, не всѣкога се случва. Трудността при съставяне дажбата на свинетъ произтича отъ обстоятелството, че не се разполага съ достатъчно богати на бѣлткъ храни, чрезъ които да се гарантира предвиждащия се такъвъ за тѣхъ. Кърмещата свиня, за поддържане на своята висока дневна млѣчностъ се нуждае отъ доста много бѣлткъ (до 600 грама).

Да се даде толкова много бѣлткъ чрезъ обикновенитъ хранителни срѣдства: царевица, ечмикъ, овесъ и трици е невъзможно, защото ще трѣбва да се предвидятъ количества, които тѣ не могатъ да приематъ (високо сухо вещество). Практически въпросътъ съ бѣлткъ за нашето селско стопанско свиневъдство се разрешава възможно по-радикално чрезъ кюспето. Обикновенно се препоръчва да не се даватъ голѣми количества кюспе на кърмещитъ майки — не повече отъ 0'300 кгp.

Въ депото, обаче, обичайна практика е отъ нѣколко вече години да се дава 0'600 — 0'700 кгр. дневно на глава. Опититѣ сж показали, че много добри резултати се получаватъ, когато се дава и до 0'900 кгр. дневно на глава, стига да се разполага съ такова. Диария по бозайничегата, отъ която се опасяватъ въ случая, не е наблюдавана. Съ 0'6 — 0'7 кгр. кюспе и до единъ кгр. ситни трици може да се състави вече дажба, ако и да не гарантира напълно предвидения по нормитѣ бѣлткъ, все пакъ до голѣма степенъ да покрива тѣзи нужди.

Отъ редица години въ Държавното депо за добитъкъ въ с. Кнежа на кърмящитѣ свине-майки се изхранватъ предимно следнитѣ хаанителни смѣси (въ %-та):

ДАЖБА	Царев.	Ечмикъ	Овесъ	Трици	Кюспе	съдърна въ 100 кгр.	
						Смил. бѣл.	Скроб. един.
I	45	24	—	15	16	10'829	69'118
II	45	16	—	25	14	10'741	69'110
III	45	22	—	15	18	11'317	71'640
IV	45	18	—	25	12	10'253	70'118
V	55	15	—	15	15	10'635	72'690
VI	50	16	—	20	14	10'566	70'920
VII	55	10	—	23	12	10'223	70'655
VIII	50	13	—	25	12	10'278	69'659

Отъ горнитѣ смѣси свинята при 4 до 4'5 — 5 кгр. дневно на глава получава отъ 0'400 — 0'560 кгр. смилемъ бѣлткъ и 2'760 — 3'630 скробѣлни единици. Това количество се дава обикновено при липса на зелена храна. Презъ пазбищния сезонъ се дава обикновено отъ горнитѣ смѣси отъ 3 кгр. 3'5 — 4'0 кгр. дневно на глава. (Споредъ хранителнитѣ норми на проф. И С. Поповъ за свине-майки на живо тегло отъ 144 до 240 кгр. е потребно отъ 0'380 — 0'440 смилемъ бѣлткъ и отъ 2'300 до 3'19 скробѣлни единици дневно на глава).

Разглеждайки въпроса за промѣнитѣ на живото тегло на кърмящитѣ свине-майки въ зависимостъ отъ храненето, трѣбва да се отбележи, че нуждитѣ отъ кѣмъ смилеми хранителни вещества на сжитѣ вѣроятно сж много по-високи, защото трудно е да се предпази напълно теглото отъ спадане, спазвайки нормитѣ. Величината на намалението, чрезъ по-обилно хранене и съставяне дажба богата, на бѣлткъ, може да се намали до голѣма степенъ. Не е необходимо обаче, свинята да излѣзе отъ кърмящия периодъ въ сжито тѣлесно състояние въ каквото се е намирала при започването на сжития. Обилното хранене на майкитѣ, като срѣдство за предапаване теглото отъ спадане не може да използва безогледно, защото то е нерантабилно и предизвиква диария по бозайничетата и затлъстяване на майкитѣ. За това именно свинята трѣбва да се подготви въ

подходящо тѣлесно състояние още презъ бременния периодъ, като чрезъ правилно хранене презъ кърмящия периодъ се предпази теглото отъ катастрофално спадане и се даде възможностъ на свинята да отгледа по-голѣмъ брой и по-добри прасета.

Другъ единъ въпросъ, който е свързанъ съ промѣната на теглото и храненето на кърмящитѣ свине-майки е доколко тѣлесното имъ състояние, въ което тѣ се намиратъ кѣмъ края на кърмящия периодъ, е подходящо и годно за успѣшно заплождане. Това е единъ важенъ моментъ отъ развъждането на свинетѣ.

Обикновено веднага следъ отбиването или още въ края на десетата седмица свинетѣ се разгонватъ и се пускатъ на нерѣзъ за покриване. Много пжти това се налага да стане въ осмата или деветата седмица отъ кърмящия периодъ. Ето защо въ края на този периодъ тѣ трѣбва да иматъ тѣлесно състояние гарантиращо лесното заплождане. Действително, тѣлесното състояние на свинетѣ тогава е значително по-слабо отъ това на сжитѣ въ началото. Систематическото намаление теглото презъ кърмящия периодъ и намаленото хранене презъ последнитѣ седмици на сжития и това презъ периода на отбиването подготвява тѣлесното състояние на свинята за заплождане. Доколкото цифренитѣ показатели за теглата при отбиването, дадени въ таблица № 8, характеризиратъ едно тѣлесно състояние годно за оплодяване може да се види отъ следната таблица № 14.

Таблица № 14

за заплодяемата способностъ на свинетѣ отъ развъдното стадо на депото въ с. Кнежа.

Контролни години	Процентъ на заплоденитѣ свине на периодическо покриване			Всичко заплодени свине	До запложда- нето покрити срѣдно пжти		
	първо	второ	следъ второ		Огъ скачки на периодически разгонвания		
					първо	второ	следъ второ
отъ 1929—1932	80'00	14'00	6'00	286	1'00	1'00	1'00
1933	79'16	14'20	6'64	92	1'07	1'00	1'00
1934	79'00	16'00	5'00	133	1'16	1'25	1'60
1935	79'80	13'46	6'74	104	1'08	1'36	1.60
1936	82'50	12'5	5'00	120	1	1	1

Данните от горната таблица говорят за една висока заплодяемост. Съ това се потвърждава годността на тѣлесното състояние характеризирано чрезъ тѣзи цифрени показатели.

Заклучение

1. Свинетъ преди опрасването трѣбва да се намиратъ въ добро тѣлесно състояние, което да граничи съ нормата на подсрѣдна угѣйливостъ.

2. Тѣлесното състояние, въ което сж се намирали свинетъ следъ опрасването е гарантирало на сжщитѣ възможностъ да издържатъ успѣшно тежкия и продължителенъ кърмаченъ периодъ.

3. Угоенитѣ кърмачи свине, както и намиращитѣ се въ слабо тѣлесно състояние се показватъ еднакво негодни като кърмачи майки.

4. Тѣлесното състояние на свинетъ, въ което сж се намирали при отбиването на прасетата, е гарантирало успѣшното заплождаване на сжщитѣ.

5. Кърмачиятъ периодъ е доста тежъкъ и изтощителенъ за свинетъ-майки. Презъ този периодъ тѣ намаляватъ живото си тегло. Намалението е най-големо до IV седмица отъ кърмачия периодъ, когато млѣчната продукция е най-усилена. Намалението въ теглото на свинята следъ IV—X седмица е по-незначително.

6. Отъ направенитѣ изследвания се установява, че свинетъ-майки губятъ отъ теглото си следъ опрасването срѣдно отъ 15—20 кгр. или срѣдно отъ 7%—10% отъ I—IV седмица отъ кърмачия периодъ губятъ срѣдно отъ 10—18 кгр. или срѣдно отъ 4—11% отъ IV—X седмица губятъ срѣдно отъ 3—12 кгр. или срѣдно отъ 2%—7%. Загубата следователно следъ опрасването до отбиването на прасетата се движи срѣдно отъ 18—27 кгр. или срѣдно отъ 6%—16%, а тази отъ преди опрасването до следъ отбиването — срѣдно отъ 24—44 кгр. или срѣдно отъ 14%—23%. Установената загуба въ жива маса (тегло) не е било отъ естество да влоши развѣднитѣ качества на свинетъ и да ги направи негодни да продължатъ до край кърмачия периодъ.

7. Величината на посоченитѣ загуби зависи преди всичко отъ храненето (видъ на употребенитѣ хранителни срѣдства, бѣлтъчното съдържание, количество на дневната дажба и пр.); отъ броя на отглежданитѣ бозайничета презъ кърмачия периодъ; отъ млѣчността, отъ конституцията, отъ възрастта на свинетъ и пр.

8. Храненето на кърмачитѣ свине-майки трѣбва да бжде богато на бѣлтъкъ.

9. Изследванията установяватъ, че промѣната на живото тегло на свинетъ презъ кърмачия периодъ представлява една понижаваща се линия, чието падане е най-големо до IV седмица отъ този периодъ.

10. Величината съ която намалява теглото на кърмачитѣ свине може да бжде указание за млѣчността на сжщитѣ свине, стига това да бжде добре анализирано и съобразено съ редица условия.

Съдържание.

1. Предговоръ	стр. 3
2. Развѣдна кондиция на кърмачитѣ свине-майки	5
3. Промѣни въ живото тегло на свинетъ-майки презъ кърмачия периодъ	12
4. Заклучение	22